

Jan Hanlo Essayprijs Klein 2017

'Is dromen nou alleen maar slecht?' was het thema van de Jan Hanlo Essayprijs 2017. Hanlo liet die zin volgen door: 'Ik meen dágdromen - men durft het woord haast niet neer te schrijven. Overdag te dromen, het mag dan niet zo geïnverteerd zijn als overdag te slapen, maar zo gezien toch kennelijk invers, pervers.'

Pervers of niet, veel van de inzenders gingen zich te buiten aan het dagdromen. Of aan dromen *tout court*. Dromen, ze namen een grote vlucht in de romantische literatuur, als voertuig voor het gevoelsleven en het irrationele. Ook de surrealisten lustten wel pap van de droom. Maar in het algemeen vraagt het schrijven over dromen om literair grootmeesterschap. Niets wordt snel zo particulier – en zo saai als de droom van een ander.

De jury – Marleen Rensen, Roos van Rijswijk, Stephan Sanders en ikzelf – heeft, kortom, heel wat dromen zien langskomen. In veel gevallen werd het motto van Jan Hanlo nogal letterlijk genomen. We lazen zo'n veertig ingezonden essays en hadden des te meer waardering voor essayisten die een heel eigen draai aan de droom wisten te geven. We vonden er drie uitsprongen.

In alfabetisch volgorde zijn dat de volgende essays, waarbij moet worden opgemerkt dat wij de auteursnamen bij beoordeling nog niet kenden:

'De waan van vrede in het park' van **André Keikes**

Een origineel en goed geschreven essay over de lentedagen waarop de tuindeuren weer open kunnen en de buurmannen de schuurmachines weer uit de schuur halen. Keikes is geestig, spottend en soms sardonisch, bijvoorbeeld als hij het over de 'lustklussers' heeft. Aan het weergeven van dromen komt hij niet toe, omdat elke lust tot wegdromen op zo'n mooie lentedag ruw wordt verstoord door de geluidsoverlast van de enthousiaste klusser. Al jagen die doe-het-zelvers wel hun eigen maakbare droom na. Het essay is een sociologie van de Nederlanders in notendop. 'Nederlanders zijn geen stilzitters.'

'Ciorans disclaimer? Over spinazievreters, complottheoretici en lifestyle-nihilisten' van **Deru Schelhaas**

Een knap en erudiet essay, waarin op een speelse manier Tolstoj, Bataille en Cioran worden opgevoerd om het te hebben over dromen over een betere wereld. Schelhaas beschrijft hoe hij als negentienjarige het gevoel uit zijn leven probeert te bannen en via de door Tolstoj geïnspireerde christenanarchisten en lifestyle-nihilisme, opgedaan bij Cioran, leert dat zonder fantasie, verbeelding en gevoel niet te leven valt. Anders word je op een dag wakker in de droom van iemand anders.

'Catfight' van **Coco Schrijber**

Een losjes geschreven en fantasierijk essay waarin de werkelijkheid voor het gerecht wordt gedaagd. Volgt een venijnige dialoog tussen een aanklaagster en een officier van justitie, twee dames, waarin wordt bepleit dat de realiteit niet bestaat. 'Zonder ons dromers is de werkelijkheid slecht een natte, in een hoek gegooide dweil.' Het essay is een in originele vorm gegoten betoog dat we de realiteit slechts begrijpen dankzij de verbeelding.

Alle drie de essays zijn oorspronkelijk en licht, terwijl ze iets fundamenteels proberen te zeggen. Alle drie eigenden ze zich het motto van Hanlo op een mooie manier toe. Alle drie zijn aangenaam springerig. De jury koos uiteindelijk voor het essay dat bij die springerigheid het meest consistent is, voor het essay dat haar hardop deed lachen en dat die scherpe minisociologie bevat. De winnaar van de Jan Hanlo Essayprijs Klein is **André Keikes**.

Xandra Schutte | juryvoorzitter